

Ten Broeke

zeggen in het gezicht van al die slachtoffers en hun familieleden, die jarenlang zijn geknecht en hebben geleden onder vervolging.

□

Minister **Verhagen**: Voorzitter. In reactie op de opmerkingen van de heer De Roon wil ik zeggen dat ik het niet van lef vind getuigen om eerst, in 1999, als Kamerlid in te stemmen met een perspectief op Europese toenadering voor een land, en daarna, als de overeenkomst gesloten wordt, niet voor de verkiezingen duidelijk te maken dat men daarin opeens van mening veranderd is. Ik vind het niet van lef getuigen om niet eerst in een schriftelijke reactie van de Tweede Kamer aan te geven dat men daarmee problemen heeft, en om niet eerst in een debat, voorafgaand aan de ondertekening door de Europese Unie van deze stabilisatie- en associatieovereenkomst duidelijk te maken dat men daartegen is. Dat vind ik niet van lef getuigen, maar misschien dat de heer De Roon daar anders over denkt. Hij vindt het in ieder geval niet van lef getuigen om na de verkiezingen een debat te houden. Het had hem vrijgestaan om hierover vorige week een debat te houden.

De heer **De Roon** (PVV): Ik denk toch dat de minister stopverf in zijn oren heeft, want wij hebben in de afgelopen jaren al uit-en-te-na betoogd: geen enkel land meer bij de Europese Unie. Wij hebben hier een poos geleden over een stabilisatieovereenkomst met Montenegro gedebatteerd. Toen heb ik ook al gezegd: houd op daarmee, sla die weg niet in. Want ook in die overeenkomst staat weer dat die mede wordt gesloten met het oog op het mogelijke toekomstige lidmaatschap van Montenegro van de Europese Unie. De minister moet mij nu dus niet gaan verwijten dat ik niet van tevoren schriftelijk aan hem heb laten weten: denk erom, we zullen tegen deze stabilisatieovereenkomst stemmen.

Minister **Verhagen**: Wat ik u verwijt ...

De heer **De Roon** (PVV): Ik ben nog niet uitgesproken.

Minister **Verhagen**: O, dan gaan we nog een tijd door.

De heer **De Roon** (PVV): Misschien mag het nog even, als de minister het niet al te bezwaarlijk vindt. Ik denk niet dat de minister heel veel recht van spreken heeft om mij nu te verwijten dat wij onze bezwaren tegen deze stabilisatieovereenkomst, die wat betreft het politieke punt waar het mij om gaat als twee druppels water lijkt op die andere stabilisatieovereenkomst, niet nog een keer op papier hebben gezet. Duizend excuses, minister, maar u had het allemaal al kunnen weten als u beter had geluisterd naar wat de PVV-fractie hier uit-en-te-na heeft betoogd.

Minister **Verhagen**: Ik constateer dat beloftes die de heer Wilders tien jaar geleden heeft gedaan, niet meer geldig zijn. Ik constateer dat een belofte die de fractievoorzitter van de PVV doet, de ene dag kan bestaan en de volgende dag verdwenen kan zijn, zonder dat dit verder hoeft te worden uitgelegd.

Ik ga in op de motie van de heren Ormel, Blom en Ten Broeke. Ik heb gezegd dat ik met hen van mening ben dat de bestrijding van georganiseerde misdaad en

corruptie van het allergrootste belang is. Dat is de reden waarom het regionaal centrum er is. De overwegingen dat de aanpak van de georganiseerde criminaliteit een belangrijke bijdrage kan leveren aan behoud van stabiliteit en dat dit vanwege het grensoverschrijdende karakter van groot belang is voor de lidstaten van de EU, deel ik ten zeerste.

Dan kom ik te spreken over het expliciete verzoek om in Bosnië en Herzegovina een apart expertisecentrum ter bestrijding van de internationale criminaliteit op te richten. Het gaat om een nieuw expertisecentrum, naast de bestaande faciliteiten en het regionale centrum. Dit nieuwe expertisecentrum moet een toegevoegde waarde hebben en geen doublure zijn van bestaande activiteiten. Ik ben het met de heer Ormel eens dat een en ander geworteld moet zijn in de regio, zeker als je het grensoverschrijdende aspect van die criminaliteit afdoende wilt bestrijden.

Ik wil de motie als volgt lezen. Europa moet steun blijven geven aan de JBZ-hervorming, aan de samenwerking ter bestrijding van de internationale criminaliteit en de invoering van een nieuw expertisecentrum moet overwogen worden als dit toegevoegde waarde heeft ten opzichte van het bestaande regionale centrum. Ik maak het voorbehoud van de toegevoegde waarde, maar ik steun de wens om als EU daadwerkelijk handen en voeten te geven aan de bestrijding van de georganiseerde en grensoverschrijdende criminaliteit, juist in Bosnië en Herzegovina.

De algemene beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Ik dank de minister voor de beantwoording. Volgende week dinsdag zullen wij over de motie stemmen.

De vergadering wordt van 17.20 uur tot 20.00 uur geschorst.

De **voorzitter**: Aan de orde zou een tweetal VAO's met de minister van Justitie zijn. Hij zit op dit moment echter nog vast in een vergadering van de Eerste Kamer, zoals eenieder kan waarnemen op zijn internetconnectie met de Eerste Kamer. Hij is dus wel in het parlement, maar in een ander deel ervan, namelijk de Eerste Kamer. Ik schors de vergadering daarom tot 21.00 uur, waarna wij het debat zullen voeren over strafpunten voor beginnende automobilisten.

Het nieuws gaat sneller dan het licht: er wordt mij ingefluisterd dat de minister van Justitie zijn inbreng in de Eerste Kamer snel heeft afgerond en dat hij er nu aankomt. Ik schors de vergadering tot 20.10 uur.

De vergadering wordt van 20.03 uur tot 20.10 uur geschorst.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het verslag van een algemeen overleg met de minister van Justitie over het verhoren van kwetsbare verdachten en slachtoffers (30143, nr. 31).**

De beraadslaging wordt geopend.

De **voorzitter**: Ik heet de minister van harte welkom. Wij

Voorzitter

hebben echt verlangend naar uw komst uitgezien, vooral de heer Teeven.

De heer **De Wit** (SP): Voorzitter. Lang geleden, te weten op 14 april, heeft de Kamer gesproken over het verhoor van mensen met een verstandelijke handicap en met name het verhoor van mensen die als getuige, als slachtoffer of als dader in een zaak betrokken zijn en gehoord moeten worden. Per 1 januari is het systeem veranderd. De tot dan toe bestaande verhoorpool is afgeschaft. Onder verhoorpool verstaan wij dat er een groep van deskundigen is, te weten orthopedagogen en psychologen, die ingeschakeld wordt bij het verhoor van juist deze mensen met een verstandelijke handicap, omdat dit toch een bepaalde deskundigheid vereist. Zoals gezegd is deze verhoorpool afgeschaft. De politie doet nu de verhoren en de deskundigen kunnen achter het raam het verhoor waarnemen, maar zij zijn niet in staat om direct in te grijpen in het verhoor. Ik vind dat een ongewenste ontwikkeling.

Mijn fractie is voorstander van het handhaven van de oude situatie, van de mogelijkheid dat het verhoor wordt afgenomen door de deskundige, door de politie of door beide. Dat was, zoals gezegd, tot 1 januari de praktijk. Vandaar de volgende motie, die ik mede indien namens de heren Teeven en Heemelaar van respectievelijk de VVD en GroenLinks.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat per 1 januari 2009 de politieverhoren van mensen met een verstandelijke handicap niet langer mogen worden afgenomen door externe deskundigen uit de zogeheten "verhoorderspool";

overwegende dat deze externe deskundigen speciaal zijn opgeleid om goed te kunnen communiceren met personen met een verstandelijke handicap, en dat deze vaardigheden, die in mindere mate aanwezig zijn bij politieambtenaren, van groot belang zijn bij het verhoren van personen met een verstandelijke handicap in het kader van de waarheidsvinding;

van oordeel dat er geen goede reden is om deze werkwijze, zoals die ook in vele andere landen gebruikelijk is, te wijzigen;

verzoekt de regering, ervoor te zorgen dat er, voorafgaand aan het politieverhoor van verdachten, getuigen of slachtoffers met een verstandelijke handicap, door de externe deskundige en de politieambtenaar wordt afgestemd door wie het politieverhoor het beste kan worden afgenomen, waarbij niet wordt uitgesloten dat het verhoor uitsluitend wordt afgenomen door de externe deskundige of uitsluitend wordt afgenomen door de politieambtenaar, dan wel dat het verhoor wordt afgenomen door deze personen gezamenlijk, behoudens in zeer spoedeisende situaties,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden De Wit, Teeven en Heemelaar. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 32 (30143).

De heer **De Wit** (SP): Voorzitter. Door de deskundigen is aangeboden om zo nodig een aparte scholing te volgen en met name de opleiding tot bijzonder opsporingsambtenaar. Voor de zekerheid dien ik daarom de tweede motie in, die is medeondertekend door de heren Teeven en Heemelaar van respectievelijk de VVD en GroenLinks.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat per 1 januari 2009 de politieverhoren van mensen met een verstandelijke handicap niet langer mogen worden afgenomen door externe deskundigen uit de zogeheten "verhoorderspool", omdat politieambtenaren daartoe beter in staat zouden zijn;

verzoekt de regering, de externe deskundigen uit de verhoorderspool een opleiding tot buitengewoon opsporingsambtenaar (boa) aan te bieden, zodat zij zo nodig verhoren kunnen afnemen van mensen met een verstandelijke handicap,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden De Wit, Teeven en Heemelaar. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 33 (30143).

Mevrouw **Aasted-Madsen-van Stiphout** (CDA): Voorzitter. De onrust die de heer De Wit eind van het vorige jaar voelde over het stoppen van de inzet van deskundigen bij verhoren per 1 januari, hadden wij samen. Wij hebben inmiddels het algemeen overleg met de minister gevoerd. Daarin heeft de minister aangegeven dat het nog steeds mogelijk is om deskundigen in te zetten bij het verhoor. Navraag leert ook dat dat op dit moment een stuk minder gebeurt dan vorig jaar, maar dat dit jaar al tien keer een deskundige bij een verhoor aanwezig is geweest. Uit de berichtgeving in de Staatscourant blijkt dat dit onvoldoende bekend is in het veld. Daarom wil ik een motie indienen. Die verontrusting over het afnemen van het verhoor door de politiefunctionaris had er mee te maken dat deskundigheid nodig is om met de doelgroep verstandelijk gehandicapten te communiceren en uiteindelijk het doel van waarheidsvinding op een correcte manier in te vullen. De minister heeft een aantal toezeggingen gedaan. Mijn motie heeft tot doel ervoor te zorgen dat die toezeggingen gestand worden gedaan en vooral goed gecommuniceerd gaan worden.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

van mening dat het horen en verhoren van slachtoffers, getuigen en verdachten slechts één doel dienen en dat is waarheidsvinding;

van mening dat het inzetten van deskundigen bij het horen en verhoren van mensen met een verstandelijke beperking bij kan dragen aan die waarheidsvinding;

overwegende dat de minister van Justitie in overleg met de Kamer heeft toegezegd:

- in samenwerking met het Openbaar Ministerie en de Nederlandse Vereniging van Orthopedagogen te komen met een screeningsinstrument voor verhoorplannen;
- dat daarmee ook duidelijk wordt wanneer de politie de deskundigen moet raadplegen over mogelijke inzet bij het verhoor;
- dat dit screeningsinstrument niet alleen ingezet gaat worden bij zaken van seksueel misbruik, maar ook bij andere ernstige misdrijven;
- dat inzet van deskundigen mogelijk blijft bij zowel slachtoffers, getuigen en verdachten van deze ernstige delicten;

roept de regering op om deze werkwijze, waarin de toezeggingen van de minister zijn verwerkt, vast te leggen en kenbaar te maken aan betrokkenen bij het horen en verhoren van slachtoffers, getuigen en verdachten uit de kwetsbare groep,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Aasted-Madsen-van Stiphout en Heerts. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 34 (30143).

□

De heer **Heerts** (PvdA): Voorzitter. Tijdens het algemeen overleg hebben wij al aangegeven dat wij denken dat opsporingsambtenaren niet voldoende adequate kennis hebben om mensen met een verstandelijke beperking te verhoren. Het kan overigens ook gaan om mensen die doof zijn en geen verstandelijke beperking hebben. De ambtenaren zijn namelijk niet gespecialiseerd om de juiste interpretaties te kunnen geven aan de verklaringen van de betrokkenen in deze processen. Het hoeft niet alleen om verdachten te gaan, maar ook om getuigen. Daarom is het nodig dat bij het verhoor een deskundige aanwezig is die eventueel optreedt als tolk en de kwetsbare getuige, verdachte of het slachtoffer begeleidt. Ik onderstreep het moeten raadplegen van deskundigen, zoals verwoord in de motie die door collega Aasted-Madsen-van Stiphout is ingediend. Ik wil dat het screeningsinstrument goed werkt en dat het in overleg met de NVO tot een werkbaar situatie leidt. Wij hebben samen de motie ingediend, dus ik dien er niet nog een in.

□

Minister **Hirsch Ballin**: Voorzitter. Ik dank de Kamer voor de voortgezette aandacht voor het verhoor van mensen met een beperking. Zoals net werd aangegeven kan dat een verstandelijke dan wel een communicatieve beperking zijn. Ik begrijp – ik heb daarover ook inmiddels wat mogen lezen – dat er bij degenen die bij de verhoorderspool als deskundigen betrokken waren en bij degenen die de waarde van hun bijdrage hebben leren kennen, wat zorgen zijn dat er in de toekomst niet volledig meer gebruik van hun bijdrage wordt gemaakt. Het punt is meer dat er op een andere manier gebruik van wordt gemaakt. Dat ligt eigenlijk in het verlengde van de ontwikkeling die wij nu al zien: opsporingsambtenaren nemen het verhoor af, nemen daar ook de verantwoordelijkheid voor, maken deel uit van een team dat met het rechercheonderzoek bezig is, maar kunnen zich wel bedienen van de deskundigheid, die we tot nu toe in de verhoorderspool hadden, om de recherche ter zijde te staan. Dat is dus eigenlijk een ordening van de verhoudingen tussen de politieambtenaren die de verantwoordelijkheid dragen voor het verhoor en de deskundigen. Dat is absoluut geen depreciatie van deze deskundigen, zo zeg ik over het hoofd van uw Kamer, mevrouw de voorzitter, tegen de betrokkenen; dat is een afbakening van de wederzijdse taken.

Tegen de achtergrond hiervan wil ik graag ook melden dat ik natuurlijk begrip heb voor de punten van zorg en aandacht die de heer De Wit net heeft verwoord. Mensen kunnen het verhoor als ingrijpend ervaren, uiteraard al naar gelang aanleiding, karakter en uitkomsten van het verhoor, zeker als dat gepaard gaat met een situatie van vrijheidsbeneming. Bij een kwetsbare verdachte of kwetsbaar slachtoffer, zoals personen met een verstandelijke beperking, is er inderdaad extra aandacht nodig. Dat houdt ons volstrekt niet verdeeld.

Wij zijn het er ook helemaal over eens dat de betrokkenheid van deskundigen van groot belang is. Tegen de achtergrond van dit inzicht zou ik willen zeggen dat we dat toch niet moeten doen door terug te keren naar de oude situatie. Een beroep op de verhoorderspool, zoals vermeld in de eerste motie van de heer De Wit, is zeker niet uitgesloten in de nieuwe benadering. Ik herhaal dat er ook in de nieuwe situatie een beroep kan en zal worden gedaan op deskundigen, zowel voorafgaand aan het verhoor, bijvoorbeeld bij het opstellen van het verhoorplan, als bij de uitvoering daarvan. In dat geval kan het ook gewenst zijn dat de deskundige bij het verhoor in de verhoorkamer aanwezig is. Ik meen dat daarmee de punten van zorg en aandacht die door de heer De Wit naar voren zijn gebracht, worden gedekt. Voor zover dat nodig is, zal ik dat graag ook nog eens bij het College van procureurs-generaal onder de aandacht brengen, inclusief het punt dat het ook geldt bij andere zaken dan zedenzaken.

Zoals ik in het algemeen overleg heb beargumenteerd, en nu eigenlijk in kort verband opnieuw, betekent het wel dat we de opsporingsambtenaren moeten belasten met het afnemen van een verhoor. Vandaar dat ik bij alle begrip en sympathie voor achterliggende doelen en gedachten toch de eerste motie van de heer De Wit moet ontraden. Dit geldt ook voor zijn tweede motie. Daarin wordt de gedachte uitgesproken dat de deskundigen met een inzet als buitengewoon opsporingsambtenaar wellicht toch op eigen gezag het verhoor zouden kunnen

De heer Heerts (PvdA)

© M. Sablerolle – Gouda

afnemen. Dat is formeel natuurlijk waar; de gedachte van de heer De Wit is creatief, maar die betekent toch dat buitenstaanders, geen mensen die van het politieteam deel uitmaken, deze taak vervullen, zonder daarmee elke mogelijke betrokkenheid van deze deskundigen bij het politiewerk uit te willen sluiten. Het is denkbaar dat ze zo'n opleiding volgen en dat ze ook in dienst treden bij de politie. We zouden moeten bekijken of dat in bepaalde gevallen wellicht gewenst is, gelet op de frequentie van het gebruik van die deskundigheid. Echter, om dat te doen enkel en alleen op titel van boa die dan gaat deelnemen aan het verhoor, gaat me toch te ver. Ik wil met alle genoegen laten kijken naar de mogelijkheid van overgaan in politiediensten in de gevallen waarin daaraan behoefte is, maar de boa-constructie waarbij we iemand die rechtspositioneel en qua dagelijks werk een outsider blijft, deze rol laten vervullen, lijkt me toch niet de goede benadering.

De heer **Heerts** (PvdA): Voorzitter. In het verlengde hiervan heb ik een vraag aan de minister. We weten dat de georganiseerde criminaliteit ook steeds misbruik maakt van licht verstandelijk gehandicapten. Denkt de minister nu in dit verhaal dat die expertise ook voldoende bij de politie geborgd is? We hebben maar één doel: waarheidsvinding. Het gaat niet alleen om die kwetsbare positie op het moment dat men slachtoffer of getuige is, maar ook soms als men verdachte is, zonder dat men zich daar misschien van bewust is. De criminele bendes zijn zo slim geworden dat zij deze mensen ook kunnen misbruiken. Wordt ook dit aspect daarbij betrokken?

Minister **Hirsch Ballin**: Ja, de heer Heerts heeft volkomen gelijk. Wij beperken het te veel als wij het alleen hebben over de kwetsbare positie. Het kan ook gaan om het belang in de bredere context van een onderzoek dat zich uitstrekt tot degenen die in dit soort situaties misbruik maken van de betrokkene. Dan is het uit het oogpunt van waarheidsvinding ook van belang om aan het licht te brengen hoe dat is gegaan en welk patroon van beïnvloeding daarbij een rol heeft gespeeld. Ik ben het dus met de heer Heerts eens.

Mevrouw Aasted-Madsen-van Stiphout en de heer Heerts hebben een motie ingediend waarin de toezeggingen worden gerecapituleerd. Daaraan wordt de oproep aan het adres van de regering verbonden om de werkwijze, waarin de toezeggingen zijn verwerkt, vast te leggen en kenbaar te maken aan betrokkenen bij het horen en verhoren van slachtoffers, getuigen en verdachten uit de kwetsbare groep. Deze benadering spreekt mij aan, zeker in het licht van de discussie die inmiddels is gevoerd. Ik denk dat mevrouw Aasted-Madsen daar ook de vinger bij legt. Er is kennelijk behoefte aan een betere communicatie daarover, gezien de zorgen die er bestaan dat wij te veel zouden verliezen van de deskundigheid die er is. Dat is niet de bedoeling. Ik herhaal dat hier uitdrukkelijk. Ik heb al gezegd dat ik het bij de procureurs-generaal onder de aandacht zal brengen. De oproep in de motie van mevrouw Aasted-Madsen om specifiek op die aspecten van communicatie, bekendheid enzovoort te letten, lijkt mij daarom ook van belang.

De politieacademie is nu bezig met het screenings-instrument voor verhoorplannen. Daarbij wordt samengewerkt met de NVO. Dat ligt ook in het verlengde van hetgeen mevrouw Aasted-Madsen en de heer Heerts in hun motie vragen. Ik zal het college vragen om die werkwijze schriftelijk vast te leggen en kenbaar te maken in een brief. Dan weet iedereen waar hij aan toe is en dan is ook duidelijk dat het screeningsinstrument is bedoeld als een hulpmiddel voor de verhoorders, en de deskundigen die zij eventueel inschakelen, om te bepalen onder welke voorwaarden het verhoor kan plaatsvinden. Daarbij wordt bijvoorbeeld ook rekening gehouden met cognitieve vermogens, met neurologische stoornissen en/of de verstandelijke competentie van de betrokkenen. Ik denk dat wij daarmee op een evenwichtige manier recht doen aan het belang van de opsporing en de professionaliteit die daarbij een rol speelt. Tegelijkertijd verzekeren wij hiermee dat de professionaliteit wordt ingebracht van degenen die weten met welke beperkingen op welke manier het beste rekening wordt gehouden. Deze motie zie ik als een precisering van wat wij het beste kunnen doen in het verlengde van dit debat.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: De stemming over de moties zal volgende week dinsdag plaatsvinden.

Ik zeg de minister dank en ga meteen door naar het volgende VAO.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het verslag van een algemeen overleg met de minister van Justitie over de aftapregeling voor advocaten (30517, nr. 9).**

De beraadslaging wordt geopend.

□

De heer **Teeven** (VVD): Voorzitter. Over deze zaak hebben de regering en de Tweede Kamer lang geleden, ergens in april, met elkaar gesproken. Het voorstel van de regering om over te gaan tot het bepalen van een aantal aangemelde telefoonlijnen van advocaten waarover gesprekken kunnen worden gevoerd met cliënten, lijkt op